

Doğu, Batı ya da Biz

İçeriği Yazan: [Miraç ÇEVEN](#) [1] Zaman: Paz, 11/01/2009 - 07:00

Yazar: Miraç ÇEVEN

Ülkemizin şansı ya da şanssızlığı; faklı medeniyetlerin, ticaret yollarının, hatta dinî merkezlerin hemen yanında bulunması, hatta kendi içinde de bu merkezleri barındırmasıdır. Bu durum, bizim kültür kodlarımıza kadar kazınmıştır. Amerikan kovboy filmlerini izlemeyenimiz yoktur. O filmlerde sık sık duyduğumuz bir replik, bize aslında çok ters düşen bir repliktir; "Biz, bu kasabada yabancıları sevmeyiz." Bizim kasabamıza bir yabancı gelse, hoş geldin der, kendini rahat hissetmesini sağlamaya çalışırız. Bizde 'Tanrı misafiri' kavramı vardır. Orada ise yabancılar giremez. İşin mizansenini bir yana bırakırsak; "Batı" adını verdiğimiz hâkim kültür, her ne kadar söyleminde barış, kardeşlik, özgürlük gibi söylemler kullansa da yabancılardan derin bir korku duymakta, anlayamadıkları insanları barbar olarak nitelemekte, kendi standartları ve kültür kodlarına uymayanları gettolarda yaşamaya zorlamaktadırlar. Ellerine fırsat geçtiğinde de hiç duraksamadan katliam yapabilmektedirler. Fransızların Cezayir'de, Sırpların Bosna'da, Amerika'nın Irak'ta yaptıkları; bunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Aslında, bu insanlar korktukları şeyi; ya kendileri gibi yapmak ya da yok etmek arzusu içindeler. Korkuyu yenmenin iki yolu vardır. Ya korktuğunuz şeyin ne olduğunu öğrenir ona göre davranırsınız. Ya da korktuğunuz şeyi yok edersiniz sanırım Batı toplumu her ikisini de yapmakta...

Yabancı korkusu; yıllarca feodal kalelerde sıkışıp kalan, doğduğu topraklardan hiç ayrılmayan insanlar için belki de hayatta kalmak için atalarının oluşturduğu refleksin dölden döl bugüne yansımasıdır. Bu kaynaşma mevzuuna kendi açımızdan bakarsak; tarihimiz boyunca bir şekilde başka ülkeler belirli grupları silahlandırıp, infiale sürüklemeyince halkların birbiri ile geçinip yaşayıp gittiğini görürüz. Tarihte, ya liman kentleri ya da ticaret merkezleri bu kaynaşmalara şahitlik etmiştir; çünkü siz mal alacak ya da satacaksanız, alıcı ya da satıcı olarak karşınızdakini rahatsız etmemek zorundasınız. Bu, karşılıklı çıkarlarla başlayıp bir etik haline gelen ortak bir dili yaratır. Belki de Akdeniz insanı denilen, sıcakkanlı insanın temelinde de bu vardır. Kısacası; biz tarih boyunca o ortak dili inşa ettik, ama bu inşa sırasında, tutup asla Ceneviz'le alışveriş ediyoruz, onunla diyalog kuruyoruz diye onun gibi olmadık, olamayız da. Her kültürün, her ülkenin kendine ait bir tadı ve lezzeti vardır. Başka bir millete benzemeye çalışan millet, olsa olsa kaliteli bir taklit olur; hepsi bu...

Batının tekniğini, bilimde ve sanattaki ilerlemesini kendimize alırken, özellikle İsmet İnönü ve sonrası dönemde bu işi kendi kültürel kökenlerimizle uyumlu bir şekilde değil de onların değerlerini "hataları ile beraber" alarak yaptık. Sakın ola, bu, Tayyip Bey'in "Biz Batının ahlaksızlığını aldık." lafı ile karıştırılmasın. Demek istediğim; Nurullah Ataç gibilerinin "Sözün Avrupa'daki anlamı ile gerçek aydın yetişmesini istiyorsak, ortaöğretim okullarında edebiyatımızı kaldırıp yerine Yunan, Latin edebiyatını koymak gerekir." sözleriyle bize dayattığı tek yönlü eğitimidir.

İşte bu, demek istediğim konunun tam da göbeğine yerleşen bir konuşmadır. Sakın yanlış anlaşılmasın, ben Batı edebiyatına filan karşı değilim; fakat biz, gerçek aydın yetiştirmek için kendi edebiyatımızı, kendi tarihimizi bir kenara bırakırsak, en iyi ihtimalle Batılı bir aydın yetiştiririz. Ama bu aydın, bugün sıkça gördüğümüz üzere; bizim değerlerimizi, bizim çıkarımızı savunamaz. Çünkü zihni, beyni ve ruhu adeta Batının kölesi olmuştur. Şunu kabul etmemiz gerekir ki biz bu güçsüz halimizde bile, hala Doğu ve Batının bireşimiyiz. Eğer modernleşeceğiz diye, Doğu damarını reddedersek; birer kol ve bacağımızı, hatta kalbimizi söküp atarız. Doğu vicdandır, sevgidir, hoşgördür. Bu duygulardan yoksun insan, yarım insandır. Eğer yaşadığınız toplumun değer yargılarını reddedip, onu olmadığı (olamayacağı) bir hâle getirmek isterseniz; halkınız size tepki verir. Sizi özentilikle, samimiyetsizlikle suçlar. İşte şimdi hükümette bulunan zihniyetteki politikacılar, halkı hep bu damardan yakaladılar. İnönü Cumhuriyetinin mirasçısı sözde Atatürkçüler ise doğu ve ona ait olan neredeyse her şeyi hor gördüler. Sonuçlarını şimdi açık açık gördüğümüz bu durumu; şimdi Deniz Baykal Şebi Aruz törenlerinde konuşarak, partiye çarşafılları dâhil ederek filan gidermeye çalışıyor; ama bunlar, çok geç kalınmış bir hareket olarak, gene insanlarımız tarafından samimiyetsiz hamleler olarak görünmektedir.

Şu ana kadar gelen hükümetlerin birçoğu, halk ile hükümeti demir bir perde ile ayrı tuttu. AKP' nin seçim zaferinin en büyük nedenlerinden biri de; ev ev, kahve kahve dolaşıp insanlara onların şiveleri, onların gelenekleri ile konuşmalarıdır.

AKP zihniyeti, Batının bizim için devşirdiği yeni efendileri temsil etmektedirler. Tecrübeleri ile Avrupa öğrenmiştir ki din söylemini kullanmadan Türkiye'yi yönetmek imkânsızdır. Bu yüzden, kendilerine karşı olan bir partinin içinden alıp yetiştirdikleri adamları, onların yolunu açacak siyasi yolda ilerlemeleri kaydı ile başa getirdiler. Bir yandan bir tabu haline getirdiğimiz Avrupa'nın içine girmek için ülkenin yararına olmayan yasalar tek tek Meclisten jet hızı ile geçerken, halka da binbir gece masalları anlatıldı. Başörtüsü mevzusu aylarca gündemde kalırken, ülkeyi Sevr'e götürecek kadar tehlikeli olan bir yasa (Vakıflar Yasası) ne kadar tartışıldı? Toprak satılması ne kadar gündemde yer tuttu? Siyanürle aranan altının cennet vatanımızın toprağını zehirlemesi ne kadar tartışıldı? Hatta Amerika Irak'ta geçen bu süre içerisinde binlerce insanı öldürürken, TV kanalları ve siyasi partiler ne tepki verdiler, düşünülmesi gerekir.

Avrupa ise 11 Eylül'den sonra, halkının korkularını ve önyargılarını kullanarak, biz o insanlara demokrasi getireceğiz, onlar da bizim gibi olacak yalanı ile Orta Doğu'ya savaş açtı. Ama aslında bu savaş sadece cephe de değil, medyada da sürmektedir.

İşte yıllardır ekmeğini bölüşüp yemeye alışmış olan bizler, Menderes'le başlayıp Tayyip Erdoğan'la hâlâ devam eden bir dizi politika sonucu vahşileştik. Artık ne doğu, ne de batıyız; sadece taklidiz. Teknolojiyi, bilimi içselleştirmeyi başaramadık.

Yıllar yılı öğrenmek istemedik. Politikacılara güvenmememiz gerektiğini, bu toprakların, bu ülkenin sahiplerinin bizler olduğunu öğrenemedik. Bir yandan eskisi gibi sevgi ve barış içinde yaşamak isterken, bir yandan birimize nefret de ettirildik. Kendinden başka her şeyden korkan Batı ise bizi de kendi önyargıları ile donattı. Şimdi hangi yana baksanız, birbirinin aynı insanlar görüyorsunuz.

Gelen ve geçmişten farklı olarak, ne olduğunu merak eden bir nesil de var. Bir yanda da Amerika'nın şımarttığı ve yetiştirdiği yeni muhafazakârlar var. Geleceğimizi ise bu yeni ve meraklı neslin hangi safı tutacağı cevabı verecek.

Kapitalizmin bebeklik döneminde, insanlara yeni iktisadi yapıyı benimsetebilmek için yeni bir dinsel yönelim de oluşmuştu. Burjuvazinin o dönemki en önemli moral kurallarını Protestanlık çizdi, çünkü yeni oluşan üretim düzeni yeni insanın ana hatlarını çiziyordu. Sürekli çalışan, elde ettiği ve ürettiği ile yetinmeyen gözü dönmüş tüccar sınıfı idi, bu yeni insanın sınıfı. Ürettikçe Tanrı'ya ibadet ettiğini düşünen bu sınıf, nedense; topraklarından söküp attığı zavallı halkını çok kötü koşullarda karınlarını güç bela doyuracak bir ücrete çalıştırırken Tanrı'yı hiç düşünmüyordu. İşte bu ahlak Protestan ahlakı; şu anki Batı emperyalizminin ilk durağıdır. Kapitalizmin ilk döneminde idealize ettikleri Protestan tüccar sınıfı modelinin tam bir yansıması, bugünkü AKP ve AKP etrafındaki tarikatlar ve onlara yüz süren, iş yapan "ötekiler"dir.

Bu insanlar, dillerinde sürekli Allah, din, kitap olsa da özünde sadece kendi çıkarlarını düşünmektedir. Ve işin ilginç, çok cahil olmayan belirli bir kesim, belki %10 ya da %20'lik bir kesim haricinde, herkes de bunun bilincindedir. İşte sorunumuz burada başlıyor. Yıllar yılı çalışan ve mevkilerine bu çalışmaları ile gelen insanları mı çoğunlukla gördük, yoksa belirli bir ideolojinin ya da partilerin peşinden gidenlerin mi zengin olduğunu gördük. Bu cemaat kültürü -Nihat Genç'in tabiri ile "yeni muhafazakârlar"- sistemi çözmüşlerdir. Aynı Osmanlı'daki çavuş sistemi gibi, üst yönetim ne derse desin, işi çavuşlar yapacağından, çavuşların dâhil olduğu kültüre dâhilseniz sizin işiniz de yapılacak demektir. Siyaset rant ve çıkar kavgasına dönüştüğü için, halk AKP'nin ya da başka bir partinin yolsuzlukları ile ilgilenmiyor. Nasıl olsa her parti bunu yapacak! Yolsuzluklara kızanlar bu paraları neden biz yiyemiyoruz diye kızmaktalar. O yüzden; insanlar, benim de partim başa gelir, pastadan biz de büyük parça alacağız, biz de ciplere bineceğiz hayali ile yaşamaktalar. Daha cahil ve saf olan halk ise 'her şey iyi olacak' masalına kendilerini inandırıp, yalnız AKP'nin suyuna giden yayın organlarını takip edip kendilerini teskin ediyorlar. Belki de tüm muhalefetin yapamadığı en büyük şeyi doğalgaza yapılan %80 zam yapacaktır. Başımıza gelen şey; cehaletimizden, açgözlülüğümüzden ya da çaresizliğimizden gelmektedir. Biz, kendi dâhil olduğumuz grup dışındakileri düşünmedikçe, ne biz ne de cayır cayır yanan Orta Doğu rahata erecek. Bizler, ne olduğumuzu kavrayıp, ne yapmamız gerektiğini anlamadıkça, iyi şeyler için kendi çıkarımızdan

vazgeçmedikçe, öğrenmek için daha az uyuyup, daha fazla, insanla konuşmayı denemedikçe bu bataklıktan çıkamayacağız. AKP, CHP, MHP vb. hangisi olursa olsun, fark etmez. İnsanların sarsılıp kendilerine gelmeleri, yaşadıkları dünyanın ateşe verildiğini görmeleri gerekmektedir. Gözleri kapalı bir sürü insan, peşine takıldıkları insanlar yüzünden gülerek uçuruma doğru yürümektedir. Bugün Filistin'deki insanları vuran pilotlar, bizim ülkemizde yetiştiriliyorsa, Başbakanımız birkaç kez, biz BOP'un eş başkanıyız diyorsa; durup aklımızı başımıza alıp, yeniden düşünmemiz lazım. Eğer bu coğrafyada ölen masum insanlardan dolayı içimizde bir acı, vicdanımızda bir sızı duymuyorsak; biz de artık, insanlıktan çıkıp, onun taklidi ya da müsveddesi olmuşuz demektir. Vicdansız insan, hayvandan beterdir. Allah hepimize vicdan ve irfan ihsan etsin.

<?xml:namespace prefix = o />

iletisim@politikadergisi.com [2]

[Bu yazı, Politika Dergisi Sayı 11'de yer almıştır. Tüm fazladan özellikleri ile özgün sayıyı indirmenizi öneririz. Sayı 11'i indirmek için [buraya tıklayınız.](#) [3]]

Yorumlar

- [Toplumsal](#) [4]

Kaynak URL (06/05/2024 - 08:47 tarihinde yazdırıldı):

<http://www.politikadergisi.com/makale/dogu-bati-ya-da-biz>

Bağlantılar:

[1] <http://www.politikadergisi.com/pd-uye/mirac-ceven>

[2] <mailto:mirac.ceven@politikadergisi.com>

[3] <http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/PD11.zip>

[4] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>